

MTIHANI WA TATHMINI YA ENEO GATUZI LA NANDI MASHARIKI, TINDERET NA NANDI KUSINI 2016
KISWAHILI
102/3
KARATASI YA TATU
FASII

1. SEHEMU YA A: USHAIRI.

(alama 20)

SIWE?

1. Siwe ulosema jana, ya kuwa u mashuhuri?
Ya kuwa wajuwa sana, aidha huna kiburi?
Nchini wajulikana, mwanasiasa mahiri,
Bungeni tukuajiri?
2. Siwe ulotushawishi, kwa chumvi na kwa sukari,
Na matamu matamshi, ukaziteka suduri,
Ukanena penya moshi, moto ndiyo yakwe siri,
Nawe ndiye hiyo nari?
3. Siwe uloji`ta moto, uwakao biribiri,
Kamba `tatia fukuto, Litakalo leta kheri`,
Utatufunua mato, Maisha yawe mazuri,
Tukupe kura waziri?
4. Siwe ulosema hayo, na mengi ukabashiri,
Ukamba wafata nyayo, nyayo ziso utiriri,
Tusiwe na wayowayo, wa kufikirifikiri,
Tukuachie ujari?
5. Siwe tulokuinua, Mabegani kama mwari,
Tungawa twalemelewa, waume tukajasiri,
Kamba tukikuchaguwa, mema kwetu yatajiri,
Tukakeyi kusubiri?
6. Siwe ulotugeuka, kwamba leo u waziri,
Wajiona melimuka, tena ukawa ayari,
Walaghai ukicheka, ukuu umekughuri,
Leo mekuwa hodari?
7. Siwe ulojawa raha, za hino yetu sayari,
Ukawa ja vile shaha, hatukupati shauri,
kutuona ni karaha, wakatiwo twahasiri,
Ushakiya msitari?
8. Siwe uliyetughura, ukafunga na safari,
Ukaelekea bara, Kwa wenzio matajiri,
Ukatuacha majura, na tama kukithiri,
Kanama Ushaghairi?
9. Siwe uliyetuasi, ukenda pasi kwaheri,
Mbona hutwambii nasi, tukajua yetu shari,
Leo una masidisi, husemi na aso gari,
Ndio mezidi jeuri?
10. Siwe`lotwaa mgwisho, ukawa wajifakhiri?
Chenye mwanzo kina mwisho, hilo wajuwa dhahiri,
Vyaja kutoka vitisho, kwani hayo sidahari,
Mambo mengimdawari?
11. Siwe utakayeiza, mwishowo ukidhihiri,
Siku itayoteleza, kuja kwetu ansari,
Kuja kutubembeleza, kwa nyunga nalo khamri,
Tauya nazo nadhiri.

MASWALI

- a) Mtunzi wa shairi hili ana dhamira gani? (alama 2)
- b) Taja na ueleze bahari **tatu** za shairi hili? (alama 3)
- c) Onyesha jinsi mtunzi alivyotumia idhini ya kishairi. (alama 3)
- d) Taja na ufafanue tamahali ya usemi iliyotawala katika shairi hili. (alama 2)
- e) Anayerejelewa alibailika vipi? Eleza. (alama 4)
- f) Andika ubeti wa tisa kwa lugha ya nathari. (alama 4)
- g) Mshairi ana maana gani kwa kusema:

- (i) Wakatiwo twahasiri. (alama 1)
 (ii) Ukaziteka suduri. (alama 1)

SEHEMU YA B: RIWAYA : KIDAGAA KIMEMWOZEA

Jibu swali la 2 au 3

2. “.....usiniweke pembeni kama tanbihi, mimi na wanawake wenzangu kama wanaume wengine wafanyavyo waandikapo.....”
 a) Fafanua muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
 b) Bainisha tamathali ya usemi iliyotumika hapa. (alama 2)
 c) Hakiki usawiri wa wahusika wa kike katika riwaya hii. (alama 14)
- AU**
3. Mtemi Nasaba Bora ni kielelezo cha viongozi wa kiafrika wanaondeleza uongozi mbaya. Jadili kauli hii. (alama 20)

SEHEMU C: TAMTHILIA

T. AREGE: MSTAHIKI MEYA

Jibu swali la 4 au 5

4. “Mtu huvuna alichopanda, ukipanda pojo huwezi kuvuna kunazi.”
 i) Eleza muktadha wa dondoo hili. (alama 4)
 ii) Anayeambiwa alisema nini baada ya kuambiwa haya? (alama 2)
 iii) Thibitisha kuwa wanacheneo walipanda pojo. (alama 14)
- AU**
5. Eleza jinsi wanacheneo walivyotatua shida zinazowakumba. (alama 2)

SEHEMU YA D: HADITHI FUPI

Jibu swali la 6 au la 7

K. Walibora na S.A. Mohamed: Damu Nyeusi na Hadithi Nyinginezo.

“Damu Nyeusi” (Ken Walibora)

6. “Nashangaa vile kwetu tunavyoabudu watu hao wasiotujali.”
 a) (i) Eleza muktadha wa dondoo hili.
 (ii) Jadili ukweli wa kauli hii. (alama 10)
 b) Bainisha matumizi ya mbinu ya ishara kwa kurejelea hadithi ya gilasi ya mwisho makaburini. (alama 6)

AU

“Shaka ya Mambo” (Farouk Topan)

7. Eleza hali ya shaka ya mambo inavyojitokeza katika hadithi ya shaka ya mambo. (alama 20)

8. **SEHEMU YA E: FASIHI SIMULIZI**

- a) Miagizo ni nini? (alama 2)
 b) Taja sifa **nne** za maigizo. (alama 4)
 c) Eleza mambo **manne** anayopaswa kufanya mwigizaji ili kufanikisha uigizaji wake. (alama 8)
 d) Ni nini umuhimu wa maigizo? (alama 6)